

מלוך יקרוך ויהושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצרא שליט"א

מִיִּלְתָּא חֲדָתָא

חֲדָתָא דְאַוּרֵיִתָּא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

כפרת עוונות החמורים בכח לימוד תורה

עיקר עסק התורה כשהוא בבחי' מיתה הכיצד, הרי אמרנו שרק בצירוף מיתה מתכפר לעוון חילול ה'. רק שהעוסק בתורה הרי זה כמו שעת מיתה, כי התורה נאמר בה (במדבר יט ד) 'אדם כי ימות באוהל', ודרשו (ברכות סג:) שאין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, וכיון שהוא ממית עצמו עליה הרי היא מכפרת עליו כמו בשעת מיתה, שכן אין התורה נקנית באדם אם אינו מוסר עצמו מכל וכל בעבורה, ואינה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, וכמו שרואים גם במתן תורה שעל כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה פרחה נשמתם של ישראל, וגם זה היה בכלל מסירות נפשם לקבל את התורה, כי האדם הוא בעל גוף חומרי מגושם, ואילו התורה היא כולה שְׁכָל רוחני, ואין השכל הרוחני מתקיים בתוך הגוף הגשמי, כי אין שני הפכים מתגוררים יחד בכפיפה אחת, ורק אם האדם ממית את גופו ומסלק את חומריות גופו, בכך הוא מכין מקום משכן לשכל התורה, כאשר תהיה התורה עיקר בתוכו והגוף יהיה טפל.

וזהו מה שאמרו זקני הנגב לאלכסנדר מוקדון (תמיד לב.), כששאל אותם מה יעשה האדם ויחיה והשיבו לו שימית עצמו, ואם יחיה את עצמו הרי הוא גורם מיתה לעצמו, והביאור הוא כנ"ל שעיקר חיי האדם הם בתורה הקדושה, בבחינת 'עץ חיים היא למחזיקים בה' (משלי ג יח), וכמו שאומרים בתפילת ערבית 'כי הם חיינו ואורך ימינו', והדרך לזכות בחיי עולם היא על ידי שימית האדם את חומריות גופו, כי אם יחיה את גופו יגרום מיתה לחיים הרוחניים.

הכפרה נמצאת כאשר עוסק בתורה לשמה
אולם תנאי קודם הוא, שלימוד תורה נצרך שיהיה לשם שמים, ועיקר מעלת לימוד התורה המועיל לכפר עוונות החמורים הוא בלומד תורה לשמה, וכאשר יטהר כוונתו ללמוד תורה לשמה בלי נגיעות, באופן זה תסייע התורה בידו למרק כפרת עוונות עם התשובה. וכן כתב החיד"א שהלומד תורה לשמה זוכה מיד לכפרה שלמה בכח התורה, כמו שנרמז בפסוק (הושע יד ג) קחו עמכם דברים ושובו אל ה', 'דברים' היינו דברי תורה, ועל ידי זה 'כל תשא עוון' לרבות כל מיני עוונות.

התורה, וסמך לדבר ממה שנאמר (שמואל א' ג יד) 'אם יתכפר עון בית עלי בזבח ובמנחה', בזבח ובמנחה אין מתכפר אבל מתכפר בדברי תורה (ראש השנה יח.). ואף על פי שעוון בני עלי היה בו חלול הקדשים מעין חילול ה', מכל מקום הועיל לימוד התורה לכפר עוונם. וראה עוד בספר **עיר בנימין** (ירושלמי יומא פ"ח ה"ד) שהלומד תורה מסייעת לו התורה להשלים כפרתו, כמו שאמרו שכל העוסק בתורה אינו צריך לא עולה ולא מנחה ולא אשם, וכן אמרו שתלמיד חכם שעבר עבירה בלילה אין להרהר אחריו ביום כי בודאי עשה תשובה, ואף שעבירות חמורות אין התשובה לבדה ממרקת, מכל מקום תורתו מסייעת בידו למרק הכפרה תיכף ומיד שעשה תשובה.

קחו עמכם דברים ושובו אל ה' אמרו אלי כל תשא עון וקח טוב ונשלמה פרים שפתינו (הושע יד, ג).

הנה כי כן ראינו כי לימוד התורה מסייע ביד האדם לבוא לתשובה ולמחילת עוונות, ואף על פי שיש כמה מיני עבירות שאין התשובה לבדה מכפרת עליהם, כמו שסדרו חז"ל ארבעה חילוקי כפרה, ויש מהם שאין התשובה מכפרת עד שעת מיתתו של אדם, שהעוון החמור שבכולם הוא עוון חילול ה' רח"ל, ועליו אמרו (יומא פו.) שאין כח בתשובה ויום כפור עם היסורים למרק כפרתו, אלא כולם תולים ומיתה ממרקת. מכל מקום כתב **בשערי תשובה לרבנו יונה** (שער ד אות טז) שרפואתו היא שיעסוק תמיד לקדש את השם יתברך, או שיתמיד להגות ביגיעת

מִילְתָּא דְפְלִיָּא

טעם איסור נעילת סנדל ביום הכיפורים

אמרו חז"ל (שבת קכט.) 'לעולם ימכור אדם קורות ביתו ויקח מנעלים לרגליו, ובביאור דבריהם כתב **הבני יששכר ע"ה** (אגרא דפרקא אות דש) דברים יקרים, ובהקדם מביא מה שכתב **מהר"ם חאגיז ע"ה** בספרו **משנת חכמים** בשם חכמי הרמז, שענין לבישת המנעלים הוא כדי שלא יגע בשרו באדמה, כי בחטאו של אדם הראשון נתקללה כדכתיב (בראשית ג יז) 'ארורה האדמה בעבורך', על כן עושים הפסק בין הרגל לאדמה. וכתב דבעבור זה במקום אדמת קודש שיצאה מכלל ארור לכלל ברוך יש לילך יחף, וזהו שאמר השם יתברך למשה **של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא.**

ברכת שעשה לי כל צרכי על המנעלים וטעם איסור לבישתם ביום כיפור ותשעה באב

בהקדמה זו מבאר הבני יששכר בטוב טעם את מאמר רבותינו ז"ל הנ"ל, שהחשיבו כל כך ענין לבישת המנעלים עד כדי שימכור אדם כל מה שיש לו בעבור קניית מנעלים לרגליו, מכיון שההפסק הוא בכדי להפסיק ולחצוץ בין האדם לקללה. ולכן מברכים על המנעלים כל יום ברכת 'שעשה לי כל צרכי', כי כל צרכיו של האדם לחפוץ בברכה ולהפסיק הקללה. ועל דרך זה יבואר כפשוטו טוב טעם איסור נעילת סנדל ביום הכיפורים, כי ביום הקדוש ביותר אף נתקדשה הארץ בקדושת היום ויוצאת אז מן הקללה לברכה, ואין צורך להפסק. וכן בתשעה באב, יום המקווה לישועה שנולד בו משיח בן דוד, גם כן נאסר בנעילת סנדל, להורות שעל ידי משיח בן דוד תצא האדמה מקללתה לברכה.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

דרשת הרה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג לאחר כל נדרי

כאשר דבוקים בו שהוא שורשם, הרי זה כמו השקה למעיין דמועיל לטהר מים טמאים].

וזוהו סוד הפסוק (תהלים צז יא) 'אור זרוע לצדיק', שבזה שיהיה אור נשמתו כזריעה החוזרת אל מקורה, ע"י זה יהיה 'לישרי לב שמחה'. שנעשה כפי שעשהו הקב"ה כדכתיב (קהלת ז כט) 'אשר עשה האלקים את האדם ישר והמה ביקשו חשבונות רבים'. ע"כ תורף דבריו.

כשמתבטל לצדיק זוכה לקבל כל השפע בגשמיות ורוחניות הבאות לעולם דרך הצדיק

על דבריו אין להוסיף ולגרוע כי הדברים מדברים בעד עצמם ומראים לכל אחד מישראל, מהו כח ההתבטלות שנטהר אגב טהרת מקור נשמתו. וכך היא מעלתה של ההתבטלות לצדיקים, שמבטל עצמו לשורש ומקור מעשיו הטובים המגיעים ומושפעים אליו ע"י הצדיק שהוא הצינור להביא עליו כל ההשפעות וכל הנצרך לו בגשמיות ובוודאי ברוחניות [וראה בתולדות יעקב יוסף (צו): שמעתי ממורי, כל העולם ניזון בשביל חנינא בני, שהוא פתח הצינור ושביל השפע לעולם, ודפח"ח. וכמו שהוא בענין השפע מזונות, כך הוא לפתוח צינורות החכמה הוא על ידי הצדיק מומחה שבדור]. וכאשר מבטל עצמו לצדיק זוכה לארוכה למכאוביו ולטהרת נפשו. וידוע כי אורו יתברך אינו יכול להתגלות ישר על האדם מחמת האור הגדול שאין בכח התחתונים לקבל, ומחסדי ה' ורחמיו עלינו זיכה לנו את הצדיקים, שהצדיק הוא הממוצע להשפיע כל טוב על ישראל, והביטול אליו הוא הוא הביטול לאורו יתברך.

[ראה בנועם אלימלך (מקץ ד"ה ויזכור): 'טוב ה' לכל' כו' (תהלים קמה ט), פירוש 'טוב ה' הוא החלק אלקי שיש להצדיק, הוא 'לכל', הוא לכל העולם, שעל ידו נשפעים העולמות העליונים וכו'. ורחמיו על כל מעשיו, פירוש זה הרחמים של הבורא ברוך הוא, כי אם היה השם יתברך בעצמו משפיע לא היה כח בעולם המעשה לקבל השפעה, אלא על ידי הצדיק נעשין מיינ נוקבין ונוכל לקבל השפעה].

אחי, עיקר ענין טהרתינו נרמזת במשנה 'שתילי תרומה שנטמאו שתלן טהרו מלטמא', והענין הוא, שבעצם מקורו של השתיל הטמא הינו מן הקרקע, נמצא בשעה ששותל אותו בקרקע ניתן בו הכח לשוב אל מקורו ולהתאחד עמו, כי ביחס לקרקע הרי שהוא בטל ומבוטל ולכן פורחת טומאתו ממנו ושוב נעשה טהור.

כן אנחנו עם קדוש ה' בני ישראל הנקראים ראשית ותרומה לה', ושורש ומקור נשמותינו חצובה מתחת כסא כבודו יתברך שמו, 'חלק אלוה ממעל' (איוב לה ב). והנה בבואה לעולם הזה נטמאת בצואת עוונותינו, והטהרה העיקרית היא להחזירה אל מקורה במסירת האדם נפשו, ולהדביק ולקשר מחשבתו הבאה בכח נשמתו אל אלקיו אשר נתנה לו, ובה תעלה ארוכה למחלתה לטהרה מטומאתה בהחזירה אל מקורה אשר ממנה חוצבה, כי נשמת כל איש ישראל עיקרה ושורשה בשמי השמים, רק משתלשלת ויורדת מן השמים לארץ, והחלק שלמטה אינו אלא הארה מועטת מעיקר השורש שלמעלה [כמבואר בשערי קדושה (ח"ג שער ה): האור הנקרא אור מחצב הנשמות וכל נשמות התחתונים כלולות שם, וברדתם בעולם הזה להתלבש בגופות מניחות שרשיהם דבוקות במקורם אשר משם חוצבו, וענפי השרשים ההם לבדם הם יורדים בדרך התפשטות לבד ומתלבשות בגופות בעולם הזה, כדמיון ענפי האילן שהן דבוקות ומושרשות בגוף האילן ממש, וכופפות עצמן למטה ונוגעות בקרקע עצמו בעודן נאחזות בגוף האילן וכו', וזהו סוד 'כי האדם עץ השדה'].

וזוהו סוד 'ואתם הדבקים בה' (דברים ד ד), שבזה שמדבק נשמתו באלקיו הוא מחיה את הנשמה בהטהר אותה מטומאתה [וכל טהרה בא על ידי התדבקות בשורש החיים, וזהו שאמרו במדרש (ויק"ר כו א) למה שהוא אלקים חיים כו', וכיון שהוא שורש כל החיים שם מקור הטהרה כנ"ל (שפת אמת אמור תרל"ד ד"ה במדרש). וראה גם ברסיסי לילה לרבינו צדוק הכהן מלובלין (אות יט): 'מי מטהרן אביהם שבשמים',

היה מרגלא בפי צדיקים המשנה במסכת כלים (פ"ב מ"ב) 'כל המחובר לטהור טהור', וביארו, כפי שבכלי הדין בו כי המחובר אליו הרי הוא כמותו וטהור יחד עמו, כך הוא בכל אדם מישראל, כיון שמחבר עצמו לטהור הוא הצדיק נעשה אף הוא טהור כמותו

הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא ע"ה שאל את רבו היהודי הקדוש ע"ה על דבריו שאמר בדברי המשנה 'המחובר לטהור טהור', אם כך הוא הדבר נמצא לקתה מידת הדין, הכיצד יתכן שאדם יהיה עבד ה' כל ימיו ובמסירות נפש ממש בכל העניינים עד שיגיע להיות טהור, שכן ישנם חמש מדרגות עד שיבוא האדם לטהרה, כפי שאמר רבי פינחס בן יאיר (ע"ז כ:): 'זהירות מביאה לידי זריזות, זריזות מביאה לידי נקיות, נקיות מביאה לידי פרישות, פרישות מביאה לידי טהרה', ויבוא אדם שלא עמל ויידמה לצדיק ויהיה טהור בכך, נמצא בא לטהרה בקלות גם ללא סדר המדרגות, וכי הקב"ה ותרן הוא. השיב לו הרב היהודי ז"ל שאין זה עוול כלל בחוקו, כי להיות מחובר לטהור יותר עבודה מלהיות בעצמו טהור, שזה עבודה גדולה מאוד להיות דבק לצדיק האמיתי ויותר קשה מלהיות צדיק בעצמו ואין כאן ויתור כלל עכ"ד.

מעלה גדולה ומיוחדת יש בה בהתבטלות לצדיק, שבכוחה לנקות ולטהר את האדם עד שנעשה על ידה כבריה חדשה, כמו שמצינו בתרומה שיש בה קדושה וזר האוכלה חייב מיתה, אם נטמאת אין לה שום תקנה היכולה לטהרה מטומאתה ואסורה באכילה, אך כאשר שתל זרעי תרומה באדמה הדין הוא שבטלה טומאתן, וזו משנה מפורשת (תרומות פ"ט מ"ז) 'שתילי תרומה שנטמאו, שתלן טהרו מלטמא', ופירש רבינו עובדיה ברטנורא ע"ה דכיון שנתחברו לקרקע נתבטלו מתורת אוכל.

וכדינה של תרומה כך הוא בכל אדם כדבריו המעוררים של הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג ע"ה בעת עמדו בזמן הנורא והעצום אחר תפילת 'כל נדרי' בליל יום הכיפורים, וזה תורף דבריו (דברי שמואל כל נדרי): דעו נא אהובי

ביום הכיפורים הכהן מתעלה למעלה מדרגת המלאכים ואז יכול לבוא אל הקודש

ודביקותו בו יתברך, היה נוהג לקבוע זמן למשמשו שיבוא ויעוררו עד שיפסיקנו מדביקותו. פעם אחת נפלה דליקה בעיר, ומחמת הבהלה שכח המשמש ולא בא בזמן שקבע לו רבו, ולאחר זמן מועט כשנזכר, מיד בא ונכנס לחדרו, אולם מצא את רבו שכבר נצרר בצרור החיים ויצאה נשמתו הקדושה באחד על ידי מיתת נשיקה.

אדם מגושם הוא שיכול להפסיק מדביקות הרה"ק מליז'ענסק

גם עבודתו בקודש של הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק ע"ה כרוכה היתה תדיר במסירות נפש, כשכל רצונו ותשוקתו להיפרד מעולם הזה החומרי ולעמוד במקור הקדושה מבלי לבוש החומר העב, ובשל כך כשהרגיש מתיקות גדולה בעת שאמר קדושת 'כתר' בשבת קודש היה ירא שלא תיפרד הנפש בכלות נפשו לגודל מתיקות אור הנערב, ולקח שעון בידו והביט עליו כדי שעל ידי זה יוכל להחזיק את הנפש בתוך הגוף.

באחד הימים, תוך כדי עבודתו הקדושה בדביקות בחי העולמים, התעלף הרבי ר' אלימלך וכל הפעולות שעשו להעיריו לא הועילו מאומה. נבוכים ואובדי עצות קמו החסידים ונסעו להרה"ק ר' אברהם משה מפשעווארסק ע"ה לשאול את פיו כדת מה לעשות, ויעץ להם שיביאו אדם מגושם חוטא ומחלל שבת ויבקשו ממנו לגעת בידו הקדושה של הרבי. כששבו מנסיעתם עשו כעצתו, ויהי אך נגע המחלל שבת בידו של

הרבי ומיד נתעורר מדביקותו העילאית. סיפורים אלו הם מקצת דמקצת משבחים של קדושי עליון צדיקי הדורות אשר כל ימי חייהם מקיימים כל מצוה ומצוה בדביקות עצומה וקירבת אלקים עד כלות נפשם ממש בבחינת 'כי עליך הורגנו כל היום' (תהלים מד כג).

יסוד הדביקות - כלות הנפש לאלוקיה

זהו יסוד הדביקות שהשתוקקו אליה בני ישראל בכל הדורות בבחינת 'לך אלי תשוקתי', וכמו שכתוב בספר דברים (י כ) 'אותו תעבוד ובו תדבק', וכפי שאנו רואים כי כל התורה כולה מזכירה הרבה את המצוה להידבק בו יתברך, וכן נאמר (שם ד ד) 'ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום' וכמו שביארו צדיקים כי כשמקיים אדם מצוה יש לו להכניס את כל החיות שלו במצוה כנאמר (להלן יח ה) 'וחי בהם'. וכן כתוב בדוד מלך ישראל ע"ה (תהלים סג ב) 'צמאה לך נפשי', כי דוד המלך ע"ה היה בהתפשטות הגשמיות וכמעט שלא נשאר בחיים וכפי שאומר (שם כה א) 'לך ה' נפשי אשא', וזאת כי כאשר עשה מצוה עשאה בדביקות עצומה בהתפשטות הגשמיות.

והוא הידוע ומבואר בספרים הקדושים במעלת ודרגת הצדיקים, אשר בעבודתם את השם יתברך בדביקות עצומה בקדושה ובטהרה ובסילודין כשרפים ומלאכים זוכים להתפשטות הגשמיות, עד היותם קרובים להיבטל ממציאיות ולהסתלקות נשמתם מחמת רוב כיסופין והשתוקקות ואהבת השם אשר בערה בהם, וכדי להציל את נפשם חייבים הם להתעסק בדבר גשמי או שיעמדו עליהם אנשי ביתם לשמור עליהם בשמירה יתירה ולעוררם לבל יסתלקו מן העולם הזה בשעת דביקותם.

פטירת הרמ"ע מפאנו ע"ה ע"י שלא עוררוהו מדביקותו

כך נודע על הרה"ק הרמ"ע מפאנו ע"ה (בעל עשרה מאמרות) שהוצרך לשמירה שלא תיפרד נפשו מגופו מרוב דביקות והתפשטות הגשמיות שהיה בעת שהיה קורא קריאת שמע, ולכן בכל יום ויום קודם כניסתו לחדר המיוחד שהיה מתבודד בו ומקשר נשמתו בחי העולמים מאהבתו

רבינו בעל בני יששכר ע"ה בספרו אגרא דכלה (ד"ה וידבר) עומד על כך שלא מצינו (בפרשת אחרי) מה דיבר אליו ה', ומבאר שנראה דזה הוא הקדמה וטעם למשה אדונינו סיבת המצוה שיצוה לאהרן שלא יבוא בכל עת וכו', שלא יחשוב משה שחס ושלום איזה שמץ נמצא באהרן שאינו ראוי לגשת אל הקודש כי אם ביום המקודש שנתכפר העוון, לזה הקדים ה' יתברך דיברו למשה אחרי מות שני בני אהרן, ומה היה הדיבור, הוא שהודיעו ה' יתברך סיבת מיתתם, הוא בקרבנתם לפני ה' וכו', היינו שנתקרבו מאוד אל פני ה' ונתבטלו ממציאיותם מרוב השגתם וחשקם להדבק במקורם, וגעלה נפשם את בשרם ונדבקו בקונם, ומזה הבין משה אדונינו דסיבת המניעה לאהרן מגשת בכל עת אל הקודש הוא לבל יבטל ממציאיותו מרוב תשוקתו, רק ביום המקודש שישנו בו תוספת נשמה יתירה מבחינת חיה, ויש בו כח לסבול בהירות יותר ולעמוד בהיכל ולא יתבטל, ע"כ דברי קדשו.

אפשר לבאר זאת, בידוע מאמר הכתוב (להלן פסוק יז) 'וכל אדם לא יהיה באוהל מועד בבואו לכפר בקודש עד צאתו וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל', ודרשו חז"ל (ירושלמי יומא פ"א ה"ה) אפילו מלאך שהנביא קרא אותם בדמות אדם שנאמר (יחזקאל א י) 'ודמות פניהם פני אדם', ורק הכהן הגדול שמגיע באותו יום לפסגת המדרגה שאינו נקרא אדם ורק כשהוא בבחינה זו שהוא למעלה מדרגת מלאך אז יכול להיכנס ולכפר בקודש ולהישאר בחיים מבלי שתנתק נפשו. ולכן גם 'יום טוב היה עושה לאוהביו בצאתו בשלום מן הקודש' (יומא ע). שהיה בכוחו להיכנס למקום שלהבת אש ולא התנתקה נפשו מדביקות.

הטעם שהצניעות מסוגלת לבן כהן גדול הנכנס לפני ולפנים

מפני כי היתרון והמעלה שיש לכהן גדול על שאר הכהנים הוא הכניסה שנכנס לבית קדש קדשים לפני ולפנים ביום כפור, שהוא מקום צנוע שאין נכנס אדם שם, לכן בזכות הצניעות תזכה לבן כהן גדול אשר משמש במקום צנוע מאד.

עשית שזכית לכך. אמרה להם, מימי לא ראו קורות ביתי קלעי שערי. ופירש הבן איש חי ע"ה (בניהו בן יהוידע יומא שם) הטעם שהצניעות מסוגלת לכהן גדול,

עיקר השפעת הצניעות לדורות היא בבניה שלה עצמה, שבכח הצניעות זוכה האשה לבנים כהנים גדולים מלכים ונביאים, כאשר אמרו בגמרא (יומא מז). ששאלו חכמים את קמחית שזכתה שכל שבעת בניה שימשו בכהונה גדולה, מה